

Előfizetési díj

Videkre postán vagy helyben házhoz
hordva: 12 frt.

Egész évre 6 „
Félévre 3 „
Negyedévre 1 „
Egy hónapra 1 „
Videkre előfizetést nem fogadunk el.

„ye” ám ára 5 kr.

eg. a. s. n. nap, az ünnepeket követő
pók kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:
Hirdetők hasábozott garmond sor vagy anna-
tere 30 kr. Napi díj minden hirdetés után
30 kr. Napi díj minden hirdetés után
külön kedvezményt nyújt a kiadó hivatal.

Hirdetéseket fölvet
Becsben: Oppel Alajos (Wollzeil) 300
stein et Vogler Wallfischgasse nr. 10

Nyiltéri cikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Szerkesztői szállás:

Belső-szé utca 6. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

ELŐFIZETÉS

„KELET”

politikai és közgazdasági napi lap negyedik évi folyamára.

Midőn a „KELET” negyedik életévének küszöbén az előfizetésre hívjuk föl pártunk t. tagjait: talán fölmentve érezhetnők magunkat a program-
adás kötelessége alól, egyszerűen lapunk eddigi három évfolyamára hivatkozván.

S mégis midőn magunkat és lapunkat továbbra is a kiegyezés feltétlen híveül valljuk: lehetnek, a kik, a legutóbbi politikai mozzanatokra
czélozva, magának a kiegyezésnek újabb igazolását kívánják.

Szerintünk azonban mindazon zavar és pangás, mely közeletünk majd minden ágát e perczen zsibbadásban tartja, minden okoskodásnál és elméleti
argumentationál hathatósabban szól épen a kiegyezés fentartásának szükségessége mellett — s ime, maga az eddigi közjogi oppositio egyik legkiválóbb alak-
ja és legtekintélyesebb férfia is saját élő példájával bizonyítja, hogy a kiegyezés fentartásáért még az ár sem igen magas, melyet bámulatos áldozat-
készségével megfizetni elég erős vala, midőn, hat éves vezéri multját megtagadva, a közjogi kiegyezés ellenzését elejté.

A közgazdasági és pénzügyi szerencsétlenségek, melyek az utóbbi években, hazánkat érték; ám részben saját tulhajtott s vérmes reménykedésünk-
nek, tévesztett számításainknak, sőt mulasztásainknak — de legalább is épen annyira a természet erőinek és az európai pénzviszonyoknak eredményei és
épen azért nem a kiegyezés, hanem az okképen szerepelt vérmes reménykedés, tévesztett számítások és mulasztások ellen bizonyítanak s ezeknek elhári-
tásával és jóvátételével a kiegyezés annál fokozottabb mértékben nyújthatja hazánknak előnyös gyűn öleseit.

Ezért nem látjuk szükségét, hogy az új év közeledtével más programot jelezzünk a „KELET” számára, mint, hogy jövőre is a kiegyezés pártjá-
nak kívánunk, a józan szabadelvűség irányzatában, csekély erőnkkel szolgálni.

A „KELET” tehát sem elvét, sem irányát változtatni nem fogja, valamint beosztása, kipróbált munkásai is maradnak a régiék.
Szolgáljuk mindenekelőt az ország érdekeit, de szolgáljuk, mint eddig is, az erdélyi részek igényeit, minden irányban hű képviselői kívánván len-
ni a Királyhagón inneni rész szellemi és anyagi ügyeinek.

Munkatársaink díszes koszoruja és nem csökkenő buzgalmunk szolgáltatják a siker biztosítékait.
Midőn tehát, mint a kiegyezés pártjának ez országrészben egyetlen organumaként fordulunk a t. közönséghez: bizton számítunk az eddig tapasztalt
pártfogásra.

Vajha fáradozásunk minden irányban sikerre vezetne!
Kolozsvarrt, 1873. deczember hó 18-dikán.

SZÁSZ BÉLA,

a „KELET” felelős szerkesztője.

Kiadói szó. Részemről továbbra is minden tölem telhetőt elkövetek, hogy a t. közönség jogos igényeit kielégíthessem s bár a munkadíjak
aránytalannul emelkedtek: nem kívánom az előfizetési díjakat emelni, hogy így részemről is meghozzam a pártnak áldozatomat, remélve, hogy a t. közön-
ség tömeges pártolás által fogja törekvéseimet jutalmazni.

Az előfizetési árak tehát maradnak a régiék.

Kolozsvarrt, 1873. deczember hó 18-án.

Egész évre 12 frt.
Félévre 6 „

Negyedévre 3 frt.
Egy hónapra 1 „

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadunk el.
Az előfizetési pénzek, legczélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.
Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,

a „KELET” kiadója.

Kolozsvarrt, decz. 27. 1873.

Lapunk legutóbbi száma ismertette azon
nagy fontosságú törvényjavaslatokat, melyeket
a belügyminiszter az ország új területi beosztás
iránt nyújtott be a képviselőházhoz.

A javaslat annyira életbevágó, törvényha-
tósági életünket oly közelről érdeklő, hogy
hosszabb tanulmányozás nélkül csak némi ál-
talános nézeteket alkothatunk róla magunknak.
Nem is kívánunk ez alkalommal a törvényja-
vaslat érdeméhez szólni, csupán üdvözljük a
belügyministert, hogy e kényes reformművel-
ben nem riadt vissza azon különböző érdekek
harczától, mely feje felett rövid időn nagy va-
lósíntűséggel fog történni. Az ellenzék nemes
feladata volna ez alkalommal, hogy e nagy
szabasu reform-kérdésből ne alkosson pártkér-
dest és természeténél fogva liberalis álláspont-
tot foglalva el, ne igyekezzék a reform ellen-
zésével ama olcsó népszerűséget megvásárolni,
melyet az új beosztás által itt ott megsértett
személyes, vagy vidéki érdek fog sugalni.

Mi azonban magát a törvényjavaslatot il-
leti, nem tehetjük, hogy egy vele szoros ösz-
szefüggésben levő megoldatlan kérdésnek a ja-
vaslat életbeléptetésével egyszerre leendő meg-
oldását ne sürgessük.

A szász nemzeti egyetem közelebről fo-
gadott el egy meglehetősen darabos feliratot
az iránt, hogy az országgyűlés hozzon valahá-
ra törvényt a Királyföld rendezéséről, mert a
szászok azon károkért, melyeket eddig szen-

vedtek, s melyek ezután fognak bekövetkezni
e rendezetlenség miatt, magukról minden fele-
lősséget a kormány és országgyűlésre hári-
tanak.

E tekintetben az új területbeosztásról szó-
ló törvényjavaslat a legfontosabb tekintetekben
gyorsabb felelet, mint a hogy azt a szászok
várták volna.

A javaslat szerint ugyanis Besztercze
Naszódvidékével egyesül. Nyolcz szász szék:
u. m. Szászváros, Szászsebes, Szerdahely, N-
Szeben, Nagysink, Medgyes, Segesvár és Uj-
egyházszeke, Fogaras, Felső- és Alsó-fehér
bizonyos részeivel egy megyévé alakittatnak.
Kőhalom- és Brassóvidéke Brassóvármegyébe
kebelezetnek, mely még Háromszéket és Fo-
garas másik felét öleli magába.

E törvényjavaslat életbeléptetésével tehát
a Királyföld vagy szász atyánkfiai szerint a
„Sachsenland” megszűnt létezni s egy nagy
lépéssel tehát előbb állunk.

A második lépést a törvényjavaslat 100
§-a teszi meg. Ez ugyanis így szól: „A II.
fejezet 32. §-a szerint a vármegyékbe kebele-
zett városokban, valamint az eddig a király-
földhöz tartozott 11 törvényhatóságban, az 1870
évi XLII. törvénycikk 25. §-a érteimében vá-
lasztó-kerületek alakittatván, a megyei bizottság
tagjai a népesség azon aránya szerint választat-
nak, mint a törvényhatóság többi választóke-
rűleteiben.”

E pont szerint a XLII. t. cz. ki van ter-
jesztve a Királyföldre, a mit különben a töb-
bek közt a 107. §-is bizonyít, mely szerint
„Szeben vármegyében új alispán választásnak
van helye.”

Igaz ugyan, hogy ezzel nincs ellentétben
azon §. (a 97.) mely szerint: „Az erdélyi szász-
egyetem felügyelete és kezelése alatt levő kö-
zös vagyonról külön törvény fog intézkedni.”

Midőn azonban a törvény, bizonyára az
ország közmegelegedésével találkozáva a Király-
föld rendezésének legegyszerűbb módját a meg-
levő törvény kiterjesztését veszi igénybe, —
kérdjük: miért hagyja fenn a szász egyetem
vagyonának rendezését egy külön törvény te-
endőjének?

A külön törvények fenhagyásával három
év telt el a XLII. t. cz. meghozatala, óta
s ha valamikor az új beosztásról szóló tör-
vényjavaslat életbe lép, akkor sem cselek-
szünk többet, mint a mennyit 1870-ben cse-
lekedhetünk volna, hogy t. i. a közös tör-
vényt egyszerűen a Királyföldre is kiterjesz-
szük. Ne hagyjuk tehát a vagyon rendezését
sem külön törvény intézkedésére. A mint
egy néhány §-ban a többi egyesített törvény-
hatóság vagyonairól intézkedik a beadott t.
javaslat, ép úgy intézkedhetik a szász egye-
tem vagyonáról is. A szükség ép oly mérték-
ben követeli emennek, mint amazoknak rende-
zését. Mihelyt a felosztásról szóló törvény-
javaslat életbe lép, rögtön a szász egyetem

vagyonáról és hatáskörének megszorításáról
törvénynek kell intézkednie, ha csak a leg-
nagyobb zavaroknak nem akarjuk kitenni e
törvényhatóságokat.

Nem látjuk tehát sem okát, sem helyes-
ségét a halogatásnak ez irányban. Mi egy-
szerre czélszerűen végrehajtható, ne halasszuk
holnapra s ne szolgáltatassunk a szenvedélyek
felizgatására új, meg új gyuanyagot.

— A főrendiház decz. 23 ikán rövid ülést
tartott; Majláth György elnök 12 óra után megnyitván,
az ülést felhívta a házat, hogy ő felségének a király-
nének deczember 24-én bekövetkező születés napjára
valamint az új évi ünnepekre fejezze ki üdvözlé-
seit, a minek eszközölésével, Haynald indítványára
az elnök megbízott, Beöthy Algernon áthozta ez-
után a képviselőház jegyzőkönyvi kivonatát a budget
elfogadásáról, mely a pénzügyi bizottsághoz utasít-
tatott. E bizottság szombatban fog a háznak jelentést
tenni. Ezzel az ülés véget ért.

A héjjasfalva-csik-gyimesi utvonalon —

mely tudvalevőleg az 1872-ik év június havában
vétetett fel az államutak sorába s került törvény-
hatósági gondozás alól rendszeres állami kezelés alá
— a leforgott másfél év alatt igen jelentékeny a
építkezések történtek állami költségre, a köztekedé-
si ministerium közlegeinek tervezete alapján és ve-
zetése mellett. Ez idő alatt nevezett vonalon kevés
hijján 4 egész mfd. hosszúságú új pa-

ut készült el és adatott át a forgalomnak, u. m. a IV-ik építészszakasz, a „Czekend” nevű hágó aljától Oláhfalva keleti végéig és a VI-ik a Hargita-havas „Tolvajcs” tető nevű pontjától Csíkszeredán át, a csik-somlyó ut beágazásáig. — Utóbbi rész a helyi viszonyok miatt apróbb szakaszokban, ezeknek teljes helyreállítása után azonnal használat alá is vétetett; míg az előbbi folyó hó 10-én annak bőségségi bejárása után adatott át a forgalomnak.

Azon utasok, kik a régi vonal rendkívül me-redek hágói által, különösen téli sikos időben — oly számtalanszor voltak gyötörve, föltartóztatva, örömmel fogják üdvözölni a napot, mely őket és igavonó barmukat a farszót kinoktól megváltja, — s a Hargita hegyláncának legszebb kilátási pontokat nyújtó kanyarutain s öblözetiben lassán felhuzódó műút számos helyein bizonyára megelégedéssel, néhol bámulva fogják a legszilárdabb trachyt kövekből négysszögre idomított külburkolattal épített műtárgyakat szemlélni, melyek mint boitíves, kő-lakkal fedett, vagy kőhidős falfszerkezetű áte-szek és hidak sűrűn követik egymást s melyeknek száma csak az újonnan épített 4 mértföldnyi kő szakaszon az 50-et bizonyára megközelíti. — Az ut-pálya keményen ékelt alapkövetekkel bir s kellően aprózott trachyt kővakacsával van borítva, mely ha-bár egyelőre a közlekedésre nézve kissé kemény és élesnek mutatkozik is, rövid időn mozaikszerűen összedömrülve annál simább és tartósabb felületet fog képezni.

Ha a héjjasfalva- és gyimesi államut többi hiányos pontjainak (Bögöz és Székelyudvarhely — a Vargyaspaták és Tolvajcs, Szépvíz és a Tatrósfő, — végre a Középlak és Gyimesbükk között.) ha-sonló módon leendő kiépítését, illetőleg kijavítását az állam pünztügyi viszonyai pár év leforgása alatt megengednék: akkor Udvarhely és Csíkszék első sorban s az ország általában egy oly kőúttal gya-rapodnék, mely czélzerű fekvése és szilárd alap-építménye s műtárgyai tekintetében ritkán pártját.

Jövő évre a Vargyaspaták és Tolvajcsot kö-zött eső V-ik szakasz egészen újonnan leendő kiépítése van az 1874-ik évi költségvetésbe fölveve és megszavazva s minden órán várhatjuk az építés biztosítása czéljából kiirandó versenytárgyalás meg-tartását.

Nem tehetjük, hogy a közlekedési miniszte-riumnak ezen építés tervezete és kivitelével meg-bizva volt közegei mellett — kik ez aránylag nagy terjedelmű munkának gyors befejezésére köteleesség-hiven közreműködtek — egyszersmind a derék vá-lalkozókról is pár szóval meg ne emlékezzünk, kik közül főleg a IV-ik szakasz építési vállalkozója mindent megtett arra, hogy valóban kitűnő mun-kája által e téren már kipróbált képességét és jó bí-rét utjabban is a legkedvezőbb világításba he-lyezze.

Követésre méltó példa.

(Az ausztriai új büntető perrendtartás.)

(F. L.) A büntető jogszolgáltatás terén, az osztrák birodalmi tanácsban képviselt országokra egy új és nevezetes korszak nyílik.

Az új büntető perrendtartás, 1874 január 1-én életbe lép, és azon kipróbált elvek és intézmények-nél fogva, melyek benne őszinte szabadelvűséggel, következetességgel és mesteri szerkezettel kifejezé-re jutottak, meg fogja honosítani a gyakorlatban a büntető jogtudomány mindazon vívmányait, melyek hathatós biztosítékai egyfelől az egyéni szabadsá-gnak, másfelől az állam sikeres büntető hatalmának.

Mint hogy nálunk az e. d. részben, még az a bünt. perrendt. van hatályban, mely újévtől fogva Ausztriára nézve tulbaladott állapottal lesz, az anya-országban pedig codifikált bünt. perrendt. ugy szől-vn nincs; minthogy továbbá égető szükség, hogy e tekintetben mi is valahára a nálunk szokásos kínos codifikált vajadáson, melynek egyes elcsúszásos frá-zisai a hosszú minisiteri tanulmányozás, a még hosz-szabb javaslat elkészítés, és a váltakozó enquéti-ro-zás stb. képezik stb. a keresztülessünk: időszerűt-nek tartjuk az említett új bünt. perrendt. sarkala-tos elveit és ugyazóval érdemleges intézkedéseit főbb vonásokban ismertetni, azon óhajunknak adván kifejezést, vajha törvényhozásunknak sikerülne ha-sonló elveket és intézményeket ugy meghonosítani nálunk is, mint meghonosítottuk a felix Aust-riában.

Az állam-alaptörvénynek, a bírói hatalomról szóló 10-ik és 11-ik cikkiek alapján, a vádló elv, a mely azon ismeretes tételben nyeri kifejezését: a hol nincs panasz, ott bíró sincs — mint vezérfo-nal húzódik a törvényen keresztül, és az esküdtzék-kek léptettettek életbe a sulyos, a politikai és a sajtó által elkövetett büntetési és vétségek elbírá-lására. Az államügyészség külön közegei által a já-rásbírószékek is képviselve van, míg a legfőbb törvényszéknél, mint semmitő bíróságnál a főügyész (General Procurator) működik. A magán vádló is, ha az ügyész a vádtól visszalép, jogosítva van azt, saját veszélyére folytatni és kereszttel vinni. Az ügyésznek azon joga, hogy a bíróságok tanácskozá-sánál és szavazásánál jelen legyen: feltétlenül meg-van szüntetve.

Számosak azok az intézkedések, melyek a vád-lott jogai megóvását biztosítják.

Az első folyamodási törvényszékeknek külön vádkamarák felügyelik a vizsgálat menetét, és dön-tensk felmerülő panaszok fölött. A vádlott még ab-ban az esetben is felvilágosítandó törvényszabta jo-gai iránt, melyekben az oktatás elé szabva nincs. Már a vizsgálat folyamában védővel élhet. A vizsgá-lati fogásnak csak akkor van feltétlenül helye, ha az illető büntetett legalább 10 évi fogság van szab-va. A collusio, vagyis azon neme a vizsg. fogság-nak, mely a vizsgálat megküszibhatóságának megaka-dályozása végett vehető fogvatba, rendszerint két, kivételesen három hónapig tarthat. A vizsgálatot nem szabad azon czélból késleltetni, hogy a vádlot-tól vallomási eszközöltessek ki. A vizsgáló bírónak fegyelmi hatalma korlátozva van a vádkamrához, az illető fegyelmi intézkedéséről, leendő jelentése által. A vádlónak jogában áll követelni, hogy kihallgat-tatásához bírósági tanuk hívassanak meg. A börtö-nök hetenként legalább egyszer a törv. széki elnök által megvizsgálandók.

— Csak egyetlen egyet, emlékül, a tulajdo-nos meg fogja azt bocsátani nekem, s ezzel zajtalan evezett a szigetek felé.

A körülte fénylő kis fehér csillagocskák köze-lőbb jöttek, s mint kifejezett teljes nyílásban levő nym-phák mutaták bé magukat.

Mint azelőtt délután, ház és kert oda át né-mán, lakatlanul állott, s az ifjú hölgy kinyújtá ke-zét a számos tengeri rózsák egyike után.

De mielőtt azt letörhetne volna, összeretteint s a sima virágzár kisiklott ujjai közül. A kert rá-csozatarra hajló fűz árnyéka alól egy nagy kutya heves ugatása hangzék, s a hölgy visszaridra kap-pott az evezőkhöz. Ekkor egy szilárd férfi hang, ha-sonlóképpen a zöld bokroztól falól szólt meg:

— Nő mi baj Achil? Ne félj, tengeri rózsákat nem tolvaj szakít. Csend!

S egy magas férfi alak lépett ki most az ár-nyékből a megvilágított rácsozat elé. De azon perc-ben éles kiáltás hangzék a csónak belsejéből, a benn-ülő ingadozva kapkapott karjával körül a légben s hátra hanyatlott; eséséért megingatva, fordult fel a csónak, s a csendes víz csapkodva sugárzott fel a holdfényénél. De e perczben oda át, a kertfelőli part-ról is ugyan az hallatszott:

— Előre Achil! Lásd mi történt! hangzék a férfi szava. S a nagy vizsla magas ívet képezve, örömdő ugatással szökött a vízbe, s uszott a szig-et felé.

Szorosan mögötte repült a gondola is, gaz-dája erőteljes kezétől izegve, de a kutya sietős buz-galma még is előnyt nyert felette s előbb érte el a felfordult csónakot. Szaglálva merítet hosszú orráts fogait mellette a vízbe, s megragadott egy fekete ruhát, mely már kezdett csendesen alácsúszni a mélybe, felszínre húz s azzal együtt, egy fehér moz-dulatlan arcot is.

— Derék, jól van! Csak tartsd szorosán! Úgyesen volt Achil! kiáltá a gondolában közeledő férfi. Gyors mozdulattal a kutya mellé fordítá saj-káját, s erős kézzel emeli fel az öntudatlan nőt, járművét még egy pár lábnyira hajta a tóirózsák

A vizsgálati eljárás lényegesen egyszerűsítve van, és czélja abból áll, hogy egy bizonyos sze-mély ellen valamely büntetésreméltó cselekvény mi-att emelt panaszt előleges vizsgálat alá vevén, a tényállást annyiban tisztára hozza, a mennyire szük-séges azokat a mozzanatokot megállapítani, melyek alkalmazók arra, hogy vagy a büntető eljárás be-szüntetessék, vagy a vádlalapotba helyezes és a fő tárgyalás czéljából, a bizonyítás előkészítettessék. A vizsgálatnak feltétlenül olyan büntetésekre nézve van helye, melyek az esküdtzések elé tartoznak. Más esetekben a vádlótól függ annak indítványozása. A vizsgálat bevezetésére szolgáló külön határozat nem szükséges, azonban minden elfogatási parancs indoko-landó. A régi perrendtartásban, a jogszerű vádlós-ról foglalt intézkedésekről szó sincs, tehát egy vagy több gyanuoknak nincs az a feltétlen hatása, hogy valaki ellen a személyes vizsgálat bevezetessék. Ép-ugy nincs szó a beszűntetési és vádhatározatról. Ha a vádló a további vizsgálat létesülését indítvá-nyozza, a vizsgáló bíró azt egyszerűen elrendeli, ha pedig vádat akar emelni, benyújtja a vádlevelet, mely ellen kifogásoknak van helye a főtörvény-székhez.

A tanuk vallomást tenni nem kötelesek, ha az által önmaguknak vagy hozzájuk tartozóknak szé-gyent avagy vagyoni hátrányt okoznának. A kato-tonák, mint tanuk, a vizsgáló bíró által kiballgat-batók.

A fő tárgyalás a törvényszékeknek négy bíró előtt tartatik meg, a kik szótöbbséggel határoznak. Egyenlő szavazatok esetében a határozat a vád-jottra nézve kedvezőbb vélemény szerint ho-zandó. A tárgyalás nyilvánossága azon elvek szerint van biztosítva, melyek a sajtó által elkövetett vét-ségek feletti esküdtzések tárgyalásokra nézve fennál-lanak, az a határozat azonban, mely a nyilvánosság kizárását elrendeli, írásba kell hogy foglalva és indokokkal ellátva legyen. De az ily zárt tár-gyalásnál is jelen lehetnek az ügyész és igazság-ügyminiszteri fogalmazó hivatalnokok és a védő lajstromba bejegyzett egyének.

A vádlott kihallgatása vallatott vagy faggató (inquisitoricus) módon nem történhetik. Ha a vádat tagadja, arra a tényállás összefüggő felfejtésével fe-lelhet. És ekkor minden, a létező bizonyítékok ere-jétől és nyomtatékától függ, minél fogva a tanuk és szakértők megidézésénél a szóbeliség elve szigoruan meg van tartva.

A tanuk a fő tárgyalásnál rendszerint kihall-gattatásuk előtt esketendők.

A vádló végelődadásában nem tehet határozott iaditványt a büntetésnek, a törvényesen kimért idő-tartalom belőli kiszabására.

Az ítélet hozatalánál a bíróság, a vádlott bü-nössége fölötti határozatukban, bizonyítási szabályok-hoz kötevének. Ugy a mint az esküdték, min-den a vád mellett és ellen felhozott bizonyíték fe-llett lelkiismeretes mérlegelése folytán szerzett sza-bad meggyőződésük szerint ítélnék.

A törvényszékekre nézve megállapított szabá-lyok szerint folyt a fő tárgyalás az esküdtzések előtt is, csak hogy a törvény vonatkozó részében, a gyü-

köz, közelébb a szigethez s terhével partra szállt, hol a pavillon árnyékába, lágy puha gyepre fekteté-le. Sietve s mértőleg helyezte fülét ajkára, hallgatá-léleketét, mialatt szívét tappintá — „ugy látszik éppen ideje volt már” mormogá halkan, „Achil né-lkül tán még igen késő is lett volna.” „Hadd mu-tassanak nekem egy oly embert, a ki vele felérne!” De ugyan mit akarhatott ez a fejrénp itt, ily órá-ban s már én most mit tegyek vele?

Felemelé kissé fejét a fiatal hölgynek, kialig ballhatóan lélegzett — ekkor Ekkhof Ernő épp-oly kiáltást hallata mint azelőtt a nő, mert a hold-fénye megvilágítá a pavillon környezetét s reá esék halott halvány arcára Sternberg A déli grófnőnek.

V.

Vannak oly pillanatok néha, melyek alatt fe-jünkben a gondolatok csak mint villámok cikáznak át, melyek alatt az ember nem gondol semmit. Mult és jelen, emlékezet és futó benyomások, sűrű felhő csoportokká vegyülnek, s mintegy szélvész-üzötten száguldoznak agyunkon át. Egyetlen sugár-béhat s elalszik, más jön s eltűnik hasonlóan. A szív dobog, a kéz reszket, s a lélek zavartan té-vedez, önmagát sem ismerve, jár be közeli s távoli üres házok képzésével.

Ekkhof Ernő kábultan tekintett maga körül. Ekkor vörös fényvel lobogó fáklyák tűntek elő az éjben, ő jól tudta honnét, a kastélyból jöttek, hogy a ház elvesztett leányát keressék fel, s zavart elmé-vel kiabálta: Ide! ide! Ekkor jött az öntudat: Hisz nem jöhetnek át a tón, mikor még a csónak is, mely őt Nymphaával ide hozta elsüllyedte mélybe.

De dacára ennek, a fáklyák mégis közele-dének, sajkákon, csónak, ladik és gondolatokon uszá-nak feléje, s a legelsőek egyikéből hangzott a hajós-nak szava, ki délután itt elévezett volt:

— Lásna nagyságos gróf ur, hogy igazam volt! A mint nem találám helyén hajómat, azonnal tudtam, hogy ő vette el s itt lesz vele, láttam én

lések időszakonkénti megtartása, valamint az eskü-d-tek működése iránti határozmányok is fel vannak véve. Az esküdték is indítványozhatnak bizonyítás felvételét. A kérdések hozzájuk a bizonyítási eljárás közvetlen befejezte után intézendők, és csak ennek megtörténte után van helye a vád- és védbeszédnek. Az összes periratok, kivéve a fel nem olvasott ki-hallgatási jegyzőkönyveket, nekik átadandók tanács-kozási termükben való használat vegett.

Az elnök által az esküdtéknek adandó jogiok-tatás az u. n. resumé bármely fél kívánságára a jegyzőkönyvbe iktatandó, mert az egy igen fontos mozzanatot képezvén a fő tárgyalásnak, abból semmi-ségi ok származhatik. Ha az esküdték valamely kér-dés értelme felett nincsenek tisztában, az elnök, a tollnok és a netán jelenlevő felek kíséretében, me-gyen tanácskozási termükbe. Már ez alkalommal, vagy, ha az esküdtzések határozat — verdict — ért-betetlenül vagy ellenmondólag üt ki, a kérdések cél-arányos megváltoztatása, előleges vitaközlés után megjelölhető.

A törvényszék, mely esküdtzések esetekben 3 bíróból áll, a büntetést, ha az 10—20 év között vagy életfogytiglan van kiszabva, fontos enyhítő kör-ülmények miatt 3, ha pedig 5—10 év közti börtö-nre van szabva, egy évre szállíthatja le és a bünt-etés fokát is enyhítheti.

Az ítéletek elleni jogorvoslat, akár hozta lé-gyen azoka. a törvényszék, akár az esküdtzések, sem-miségi panasz és fellebbezésből áll. A fellebbezésnek csupán a büntetés és a magánjogi igény feletti ha-tározat ellen van helye. A büntesség iránti határozat orvoslás alá nem jöhet.

A büntető eljárás felvételéről szóló fejezetben a bünt. perrendt. abból a megkülönböztetésből in-dul ki, ha vajjon az eljárás egy bizonyos személy ellen a fő tárgyalás előtt lett-e beszűntetve, vagy ité-let által intéztetett el. Az első esetben a vádkama-ra határoz a felvétel megengedhetősége fölött, az utóbbi esetben pedig a törvényszék négy bíróból álló tanácsban.

Büntető esetekben a semmitőszék is elren-delheti a bünt. eljárás felvételét a vádlott javára, ha az előtte fenförgő iratokból fontos aggodalmak merülnek fel az ítélet alapjául szolgáló tények he-lyessége iránt. Az ilyen esetekben a semmitőszék legott a főügyben határozhat, ha ez egyhangulag történik és a főügyész beleegyezése hozzájárul.

A határidők elmulasztása miatti visszahelye-zésnek is helye van, de csak oly jogorvoslatokra nézve, melyek az ítélet ellen intézhetők. Ha az el-ső bíróság a visszahelyezésnek nem ad helyet, ezen határozata ellen jogorvoslat nincs megengedve.

A rögtön-törvény kihirdetésére a főügyész il-letőleg az ügyésznek beleegyezése is megkívántatik. Politikai büntetéseknél csak lázadásra nézve van he-lye, ha a törvény rendes eszközei, annak eluyomá-sára nem elégségesek. A vádló elv ezen eljárásnál is érvényben van. A rögtönítelő eljárás leghosszabb tartama 3 napra van szabva. Kifejezetten elé van szabva, hogy sulyos beteg és viselők soha arög-tönbírószék elé nem állíthatók. A halálbüntetés az illető ítélet egyhangúsága esetében mondható ki.

szeméből, hogy az egész igen nagyon tetszett neki!

Egyik csónak a többit megelőzve, parthoz ért most, a fáklya világ csodásan vegyült össze a hold-fényével, mint a mult idősk emléke a jelennek s Ekkhof Ernő felismerte a maga, aristokratikus kinézésű ifjú urat, kinek karját Sternberg A déli amaz emlékezetes éjen, oly hévvel ragadta volt meg, amaz éjen, mikor a waldenbruchi kastélyban el-jegyzést és születésnapot ünnepeltek. Azóta sem-mit nem változott, egyedül, hogy most a jeggyűrű ott csillogott szépen ápoltt kezén, s pár lépésről ha-nyagul köszöntvén az orvost, legrosszabb kedélyhan-gulatban így szólt:

— Itt találak tehát! Átkozott ostoba holdvi-lág imádásod, még is csak ugy találom, hogy igen is tulmegy a határon Adél! Na ez még éjjélkor is kibajt ágyamból s nem fog az másodízban is meg-történni velem, hogy éjnek idején futkorászszak után-nad a vizen keresztül téged keresni.

— Jobb lesz nyilatkozatait azon időre fenn-tartani, mikor képes lesz önt megérteni s szavait hallani, — viszonzá Ernő hidegen, — az pedig al-kalmasint pár óra előtt nem fog megtörténni.

A gróf helyező szemévegét s kilépe a csónakból néhány lépést tett a még mindig öntu-datlan állapotban lévő hölgy felé:

— Történt-e valami baja vagy sérülése? Esz-telen bolondság — ugy hát orvos után kell kül-deni.

— Az szükségtelen, bennem van egy jelen, felelé Ekkhof, s mint olyannak, nem fog ön tán azon rendeletnek ellenszegülni, hogy a még min-dég eszméletlent, a legközelebbi házba, mely törté-netesen az enyém, bevigyük.

— Ah, ha éppen szükséges, replikázott a má-sik, egy kicsit kevésbé öntetlen.

Az én nevem gróf Vitzthum, s igen le vagyok önnök kötelezve.

(Folyt. köv.)

Folytatása a mellékleten.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Nymphäa.

Elbeszélés.

Írta: Jensen Vilmos

III.

(Folytatás.)

— Ő föltöte áll és letekint a tengeri rózsák-ra, suttogó az ifjú sajkásnő, feltekintve a fényes csillagra. Egy darabig a keleti hegypart hosszában tartá a csónakot, most a más oldalra kezdé átevez-ni, keresztül a vízben ragyogva rezgő visszfényén a holdnak. Semmi hang, semmi mozgás nem volt kö-rülbe a messziségekben hallható, mint az evezők lu-bicskolása, melyekről csöppekben gyöngyözött alá a víz. Hallgatagon állának ott a hegyóriások, e csak nem nappali, s mégis kísérteties világításban.

— Olyan mint a Styx vize. —

A magános csónak urnője csaknem önkény-telen hangoztatá e szavakat. Perczre megállítá uszó járművét, s maga elé bámúlt, hirtelen feltekintett mintha szemei s emléke előtt egy árny lebegne, s tompa hangon hozzá tév:

— J'ij csak öreg Charon, vezérelj át engem! Miért is nem téved meg akkor?

Mint tündérek hajója siklott most át a csón-nak a vissza tükrözésen, és mint egy vízi nymp-ha fájdalmas panasza, hangzék most csendes zokogás fel annak belsejéből, s halkan visszhangozá azt a meredeken álló sziklafal. Most egyszerre elvonult ez és holdfénytől elárasztva nyílt meg előtte balról a kis öböl. A sziget pavillon, fehér oszlopai ragyogva hallgatagon feküdt mögötte a zölddel körített ház s tisztán kivethetően vonult végig az út az oszlopos tor-nácztól egész a sziget-part erődítményéig.

A fiatal hajós nő egy percig habozva állott volt meg, s ekkor fájdalmas mosollyal így szölt

letlen gyermekét olyan kedves vonásokkal, oly természetesen alakban mutatta be, a melyet csak tőle várhatunk. Váradi Mariska k. a. bájos alakja teljesen kárpótolt szerepe kicsinységéért, melyet a szerző olyan szűkmarkulag szabott ki, de a melyből a t. műkedvelő k. a. mégis csinált annyit, a mennyinél többet nem lehet.

Nunc venio ad virum fortissimum: Ludovicum Florescentem, magyarul Virág Lajos. Benne tagadhatatlanul sok színészi tehetség van; főerénye, hogy jó hangosan, érthetőleg beszél. S különben is olyan elfoglaltság nélkül mozog a hírhedt deszkákra, mint akármelyik professzionatus collegája.

Ugyanez a szépségtelenség megvolt Minorich Albert Segrifed Ernő és Kerestély Kálmán urakban is; csak az volt egy kis baj, hogy, kivált az előadás elején, nem igen lehetett minden szavakat érteni. Persze, közönsége emberfia nincs hozzá szokva ahhoz a bozord szokáshoz, hogy egy egész nagy teremben társalogjon s még se kiabáljon.

A vigjáték többi alakjait Schaffer L., Váradi E. és Lendvay G. urak váltatták el és valóban igen jól megállott mindenikük a maga helyén.

Egyszóval a műkedvelők ezuttal képletesen is megmutatták, hogy valóban közzérületlen gyémántok, kik egy kissé több gyakorlat után Thalia kolozsvári papjai nagyobb részének feconcuentiát csinálnának.

A vigjátékot megelőzőleg lefolyt hangverseny legérdekesebb számát ismét K. Papp Miklósné asszonynak egy dala (Miért, miért...?) és Scholaster ur nagy áriája a „Büvös vadász-ból” képeztek, mely utóbbit Sch. ur az ő gyönyörű, érces hangjával épen oly érzéssel, mint képzett iskolázott-sággal adott elő.

Annak pedig, hogy a hangverseny-rész jobban nem sikerülhetett, a mennyiben t. i. annak a legszébb része elmaradt, t. i. a „Walpurgis-éj”: ennek az oka, mint halljuk, hogy Pichler ur nem restelte 50 frtot kérni és vonni el ekként a jótékony ezéltől.

Mert, úgy hiszszük, hogy Pichler ur is csak felfogja a magyar dalárkörszágos összejevetelének jelentőségét.

Azt nem mondhatja, hogy — mint a színházi zenekar tagjainak ez az egyetlen keresetforrása volna. Mi sem igazolta hát, hogy a „Walpurgis éjnek” pusztá elvezényléseért 50 frtot kössön ki sinequanoonak akkor, mikor nem is kellett volna már sokat bajlódnia, miután már egyszer elő volt adva. Hazafiság, uram! egy kis hazafias önzetlenség nem fog máskor megártani.

S. A.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, december 27. 1873.

— Ő felsége — hir szerint — Albert szász királyt a 3-ik dragonosered ezred tulajdonosává, és György szász herceget az ennek folytán megürrült 11-ik gyalogezred tulajdonosává nevezte ki.

— A kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézet látogatottsága a jelen téli félév alatt a következő: harmad éves növendék: 20. második éves 24. első éves: 30. összesen 74. Ezek között van állami ösztöndíjas 32, négy hely üres és most töltendő be, szabad helyes 19, öt hely üres, külvendék 22, rendkívüli hallgató 1, összesen mint fentebb 74.

— A kolozsvári önkéntes tűzoltó egyesület január 17-én lesz — bálanyának idősb gr. Teleki Domokosné ő nagysága van megnyerve — a rendező bizottság mindent elkövet, hogy ezen táncszívalom alkalmával az érdekes disztis, világitás s a tűzoltók trombitása Bulvársz. ur által újonnan átdolgozott közkedvességű tűzoltópokljája résztvevő t. cz. közönségnek a mult táncszívalommal még nagyobb élvezetet nyújtssanak.

— Az idei karácsony osillogó karácsonyfával és sűrű hóhélylyel köszöntött be hozzánk. Első napja komor havasidő volt s egész nap fújt a szél. Másodnapján azonban kiderült az ég felleges arca s az emberek sokkal vigabb kedélylyel jártak keltek. A délután óráiban sokan szánokra kerekedtek s vig csöngéssel, vidám esengettyű szóval járták be a főtérket. A sétatéri jégpályának is szép közönsége volt. A tó partjára vont sodrony kordont a nézők egész korszorjára foglalja el. A kedvre borura barsóg katoná zene végre annyira felvillanyozta a társaságot, hogy utoljára collone-okra válva, négyes lejteséhez kezdtek. Mint halljuk a jégtükör ezen csütörtökön és vasárnap. A két első nap az altábor nagy ur rendelkezéssel díjmentesen fogjátsszani a zenekar A korszorjázók iránti e szép intézkedés nem szorul dicséretre.

— Karácsony első napján a piaristák templomában Pichler karnagy vezénylete alatt újra hallók az ünnepi szolozsmák hangjait. A műkdők szép korszorujából leginkább kitűnt Vikól Póli Ovári Kelemenné urasszony, gyönyörű csöngő hangon énekelt magán ariáival, s a konzervatoriumi zenekar is gondosan betanult dallamával ritka szépen emelék a Megváltó születésének örömmünepét.

— Dvoraczek Antal, pénzügyi fogalmazó neje, ünnep első napján a photogen gondatlan közlése következtében, mint halljuk, nem csak ön-

magán, hanem gyermekén és férjén is súlyos égési sebeket ejtett. Az eset így történt. Alkonyatkor a nő egy teltpalackból photogent akart töltetni az égő lámpába, a lángtól azonban a kezében levő palack is meggyuladt s remegő kezéből kiejtve az égő anyagot, tartalma szétfolyt a padozaton. Egy 18 éves fíre saját ruháival akarta eloltani a lángot, mitől ő is meggyuladt. Az anya lángbaborult gyermekét oltani akarván, csakhamar egész öltözte lángban állott. A síkj és rémületre a szobába termett férj neje és gyermeke égő ruháit önkézzel oltotta el, miközben ő is jelentékenyen megsérült. E családi dráma mély részvétet keltett városzerte.

— **Köszönetnyilvánítás.** Sz.-Udvarhelyt, d. cz. 24-én. Nem tudjuk megállani, hogy „Régeni” ornak a „Kelet” 293-ik számában megjelent számokandi postaügyet tárgyzó leveléért legőszintébb köszönetünket ki ne fejezzük. Valóban e vérig bozszantó és lealzó szarnokoskodást tényhűben rajzolni és siralmas helyzetünket világosabban feltüntetni alig lehetett volna! — Nemde gyönyörű ársiai állapotok? Vajna az időszerű és utolsó szöveg igaz felszólalás az illetékes körökig eljutna s mi e türethetetlen basáskodás alól megváltatnánk! —
Több városi honóratior.

— **Medgyes-székből** kebelezett Bogács községe kérvénye nyomán megengedtetett, hogy ott hetenkintr szerdán hetivásárok tartathassanak, mi ezenel közhírré tétetik.

— **Felekiné** asszony után, mint a „Ref.” írja, Prielle Cornelia asszony is fog vendégszerpelnit a kolozsvári nemzeti színháznál.

— **Bukarestben** a kanvara 1874-re 19000 ujonczot szavazott meg.

— **Harsányi József** belügyminiszteri titkár, közelebről jegyezte el Rozsnyón a szelleműs Sziklay Szeréna k. a.-t.

— A „**Magyar Polgár**” furcsa karácsonyi ajándékokkal kedveskedik olvasóinak. Elöl hat hasábon keresztül magyarázgatja, hogy a kandidáló bizottságnak nincs joga kandidálni, — e szerint számmit reá, hogy olvasói nem tudják mit jelentsen a kandidáció, karácsonyi ajándéknak elég finom bók. Odább pedig szokott finomságu irányával „hazugsággal” vádolja a „Keletet”, a miért azt találta mondani, hogy az egész komédia, mit a kolozsvári képviselőlet a szervezés ügyében most játszik, baloldali mesterkedés. Már épen bocsánatot akaránk kérni ez insinuationkért, midőn az „Ellenőr”-ben egy tudósítást olvasunk a kolozsvári képviselőlet utóbbi gyűléséről, melyben az író bevallja, hogy itt csakugyan elleuzéki többséggel van a törvényvédőinek dolguk. Már most igazán nem tudjuk: kire alkalmazzuk a „M. Polgár” szép czimét: reá, az „Ellenőrre”, vagy a „Keletre”? Némileg ugyan utba igazithat az a tény, hogy az „Ellenőr” is a val amitja olvasóit, hogy képviselőtünk bizalmatlanságot szavazott a főispánnak. Kolozsvárt mindenki tudja, mi igaz ez állításból s így a czim-osztási nehézség aligha el nincs osztatva.

— **Garibaldí** bajtára Bixio Nino, a marsalai hősök leghősebbike, meghalt. 1821-ben született s a piemonti, tengerészeten együtt szolgált Garibaldíval. Az olasz király-ág megalapítása után ő volt a király és Garibaldí között a közvetítő.

— A m. kir. államvasutak azon hivatalnokai számára, kik amagyar nyelvet nem bírják, magyar tanszék állitattott, és arra Lendvay Pál választott meg.

— A Londonban jövő évi apr. 6-án megnyitandó nemzetközi kiállítás alkalmával rendezendő kölföldi borok kiállításain bemutatni szándékoltt borokra a bejelentési határidő 1874 jan. 1-ig terjesztetett ki.

Szerkesztői posta.

— P. J. urnak Décsen. Reades levelezőink cikkeit nem szoktuk mellőzni s a kért helyreigazitással annál kevésbé tehetjük azt, mivel nem is jutott kezünkhöz.

L. L. L. kisasszonynak. Volnay azon műve, melyből ez ki van szakitva, önálló fordításban is megjelent, bármennyire méltányoljuk is tehát a fordítás jóságát, azt nem adhatjuk ki. Még át nem ütegett kitűnő művek fordítását szívesen vesszük.

Közönség köréből.

Sz.-Udvarhely, 1873. decz. 22-én.

Tisztelt szerkesztő ur!

A „**Magyar Polgár**” idec. 18-iki 289. számában „Udvarhelyszék csend élet” (törvényszéki bíró csod alatt) Veritas név alatt megjelent cikkre, mely nevemet könnyelműen a szél szárnyára bocsátotta, következő nyilatkozatomat közre adni sziveskedjék.

A cikkre általában megjegyzem, hogy alkotmányos életben nyilvános pályán élő ember, ha olyasmit követel, vagy oly hibába esik, mi állásával incompatibilis a támadás nem csak jogos, de köte-

*) E közzérdekű felzárólatásoknak szánt rovat alatti közleményekért csupán a sajtó-hatóság irányában vállalt felelősséget. Szerk.

lességszerű is, ellenben gyanúsítani, igazolatlan feltevésekre alapítani, roszakarat, bűn. Ebből kifolyólag a veritás álnévi cikkírójának az országos párt léalapja feltételeire, az ország központi és vidéki hivatalnokai tisztviselőire irányzott felleveleik, mint indokolatlanokat észemről visszautasítom.

A mi cikkíró által panaszos hangon festett a helyzet szomorúságából vont és személyem által mint tény feltüntetni szándékoltt következtetéseket illeti, lényegileg egyet értek cikkíróval abban, hogy bizony ha az úgy volna, nagyon szomorú dolog lenne, de nem úgy van s megrovandóan tartom, hogy a Veritas nevet méltatlanul felvéve, személyemet a tény tudása nélkül prostituálni s ez által a bírókar következőleg az igazságszolgáltatásra homályt vetni kívánt; ez nem egyéb roszakaratnál.

Hány hitelezőt tud ön felmutatni, kik miattamaggodnak vagy aggódnak, a kiket ön megkárosítottam? és hány hitelezőt tud ön előállítani, kik ellenem csődöt kértek? egyet sem, s mégis én úgy nyilatkozik, hogy a hitelezők a pártbomlás e korszakában fejlődött főlemelni s ellenem csődöt kérni voltak kénytelenek.

Ismételten kérdem, ki az a hitelező? és kik azok a hitelezők? egy sincs. Mert igaz ugyan az, hogy egy Sz.-Udvarhelyt csavargó Gajzler Lajos nevű „tollas legény” 1873. decz. 10-én ellenem csőd kérelmet adott be, de ez nekem nem hitelezőm, ő kérelme mellé egy bíróság igazolatlan 96 frt 59 król szóló számlát csatolt, melyet megvásároltt s a helyett, hogy azt a törvény rendes útján érvényesítette volna, ily aljas eljárásra vetemedett, beadott kérelmében még 23 tisztességes egyén nevét említette fel, nagy részben költött és hazudott tételekkel, de a kérelmet rajta kívül egy is alá nem írta, sem pedig arra Gajzlernek megbízást nem adott egyik is, s midőn ezen egyének Gajzler eljárását megtudták, őt aljasnak nyilvánítták, kéresemre mindenik bizonyítványt adott s így a törvényszéki tárgyaláson megbízott ügyvédem által minden tételt megczáfoltam; az eredmény az lett, hogy Gajzler a folyó évi decz. 10-én beadott kérelmével a mai napon 1873. decz. 22-én 8535. szám alatt a kir. törvényszék által elutasított s részemre 48 frt. 70 kr. o. é. perköltségben elmarasztaltottat, a mint ezt a) alatt hiteles másolatban csatolt bírói határozat*) igazolja, mely következőleg hangzik:

A sz. udvarhelyi kir. törvényszék Tamás Károly kir. törvényszéki bíró ellen csőd megnyitás iránt Gajzler Lajos által 8203 sz. a. beadott kérelmet tartott tárgyalás alapján végezte:

panaszló Gajzler Lajosnak azon kérelme, hogy Tamás Károly kir. törvényszéki bíró ellen a csőd megnyitassék — elutasittatik, s az ezen fellepés által panasz allatinnak okozott költségek 48 frt 70 krban hitelesittetnek, melyeket panaszló 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett megtartani tartozik.

mert:

panaszlónak csupán 7 frt 50 kr követelése lévén az adás által beismerve, tekintve az összeg csekélységét, s a panaszlott hivatali állásával összekötött jövedelmét, ezért a csődkerés teljesen indokolatlan. Egyéb és összesen 101 frt 50 kr iránti követeléseit panaszlónak nem ismertettek el az adás által, hitelt érdemlőleg tanusítva nincsenek, de különben ezen összeg is kisebb, minthogy akár vesztélyeztetnek lehetne tekinteni, akár pedig a csőd megnyitásnak indokálul szolgálhatna, sőt maga azon tény, hogy panaszló egy más hitelezőnek követelését adás helyett kifizette, nyilván bizonyítja, hogy azt veszélyeztetnek nem tartotta.

Eltekintve a panaszban elősorolt hitelezők követeléseitől, melyek éppen semmivel sincsenek bizonyitva, melyekre nézve panaszló az illetéktől törvényes lépésre meg sem bízott; és figyelembe véve, hogy panaszlott okmányokkal bizonyította, miszerint azon tartozások nem léteznek, vagy az illető hitelezők részéről biztosítottaknak tekintetnek; figyelembe véve továbbá, hogy panaszlott fizetése közakarattal terü mentesnek igazoltatott: panaszló alaptalan kérését feltétlenül visszakellett utasítani, s a panasz alattiinak okozott költségekben elmarasztalni.

A sz. udvarhelyi kir. törvényszéknek 1873. decz. 22-én tartott üléséből. Nagy Lajos m. kir. törvényszéki elnök.

Látja tisztelt cikkíró ur, hogy még is találkoztott egy ember, a ki az ön cikke szerint még senki által nem élvezett különös mulatságot, hogy adósságot vásároljon magára vállalta, rég üzi ő e jelleméhez különben illő mesterséget, esztendő, hónapok óta jár, hogy ellenem adósságot vásároljon, ki több eredményre nem juthatott, egy igazolatlan cipész számlánál. Kérdem egy ily egyén társadalmi állásomra compromittáló befolyást gyakorolhat-e? hiszi-e cikkíró ur, hogy ha ezen emberhez még hasonlók találkoznak, kik magukat eszközül felhasználtatni engedik, hogy iránt a jelenleg létező abnormis társadalmi viszonyokat tekintve — fájdalom — semmi kétségem nincs, nemde nem Erdély egyik nagyobb kötvényhatóságának tisztességét és törvényszékét, hanem az egész országot csod alá lehetne helyezni, s kérdem merne az ellen tiltakozni, hogy nem ön esne belé legközelebb?

Tartozom önnek még egy pár felelettel: Ön proletáriusoknak nevez minket, kik hivatali képességünket igazoltuk, kik felsőtanintézetben, egyetemen tanulmányainkat elvégeztük, kiknek szülői az udvarhelyi és udvarhelyszéki tekintélyes birtokosok sorába tartoznak.

D. Márton erkölcs írtó növendékeinek rajzol minket, vigyázzon ezikk író ur az ön által álnév alatt nevezett egyén valódi személyiségére nézve kétségen kívül egyet értünk, nagy száka ezen meszter az önk szemében, de csak azért, mert hivatásának minden tekintetben jog- és kötelességszerűleg meg felel.

Mint egyéb állításai, úgy a dobzódási hajlam és tartozások tulhalmozására vonatkozó phrázissai is légből kapottak. Lejárt a régi quinédák ideje.

Végül kijelentem, hogy Gajzler Lajos ellen aláváló fellepése által személyemen és becsületemen elkövetett sértésért a törvényes lépéseket megtettem

Tamás Károly, kir. törvényszéki bíró.

Mint egyéb állításai, úgy a dobzódási hajlam és tartozások tulhalmozására vonatkozó phrázissai is légből kapottak. Lejárt a régi quinédák ideje.

Végül kijelentem, hogy Gajzler Lajos ellen aláváló fellepése által személyemen és becsületemen elkövetett sértésért a törvényes lépéseket megtettem

Tamás Károly, kir. törvényszéki bíró.

Mint egyéb állításai, úgy a dobzódási hajlam és tartozások tulhalmozására vonatkozó phrázissai is légből kapottak. Lejárt a régi quinédák ideje.

Végül kijelentem, hogy Gajzler Lajos ellen aláváló fellepése által személyemen és becsületemen elkövetett sértésért a törvényes lépéseket megtettem

Tamás Károly, kir. törvényszéki bíró.

lyezni, s kérdem merne az ellen tiltakozni, hogy nem ön esne belé legközelebb?

Tartozom önnek még egy pár felelettel: Ön proletáriusoknak nevez minket, kik hivatali képességünket igazoltuk, kik felsőtanintézetben, egyetemen tanulmányainkat elvégeztük, kiknek szülői az udvarhelyi és udvarhelyszéki tekintélyes birtokosok sorába tartoznak.

D. Márton erkölcs írtó növendékeinek rajzol minket, vigyázzon ezikk író ur az ön által álnév alatt nevezett egyén valódi személyiségére nézve kétségen kívül egyet értünk, nagy száka ezen meszter az önk szemében, de csak azért, mert hivatásának minden tekintetben jog- és kötelességszerűleg meg felel.

Mint egyéb állításai, úgy a dobzódási hajlam és tartozások tulhalmozására vonatkozó phrázissai is légből kapottak. Lejárt a régi quinédák ideje.

Végül kijelentem, hogy Gajzler Lajos ellen aláváló fellepése által személyemen és becsületemen elkövetett sértésért a törvényes lépéseket megtettem

Tamás Károly, kir. törvényszéki bíró.

KÖZGAZDASÁG

— A szamosújvári piaci árak december hó. 22-én a. ausz. mérő Tisztábuza 6 fr. 30 kr elegybuza 5 frt — krajezár, rozs 4 forint 40 krajezár zab 1 forint 30 kr pityóka 1 frt 75 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy font disznósír — kr. Egy kup

sorsó 32 kr. lencse 32. kr. paszuly 12 kr. Egy mázsa kenyérliszt 13 frt Egy font marhahus 16. Egy mázsa szalma 1 frt. 20 kr. Egy öl tüzi fa kemény 9 fr.

— A besztercei piaci árak december hó 21-én 1873 Alsó ausz. mérő. Tisztábuza 6 frt 40 kr. Rozs 4 frt 40 kr. Elegybuza 4 ft — kr. zab 1 fr 20 kr. Széna 1 ft. 30 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 7 frt. 50 kr. Marhahus fontja 15 kr. Konyhaliszt 12 kr. Borsó mérője 16. lencse 20. paszuly 16 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Decz. 24-én 5% Metalliques 69.50 frt. 74. — Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 64.10 frt. 1860. Kölcsön 103. — Bankrésztvény 996. Hitelin-tézeti részvények 23825. London 11360 ft. st. — Ezüst 108.90. Cs.kir. arany — Napoleonador 910. 1/2

Urbéri kötvények: Magyarországi 75. — Temesi 74. — Erdélyi 73. — Horvátországi 76. —

Felelős szerkesztő Szász Béla:

Nyilttér.)*

Tudomásul a tisztelt közönségnek

Mátó kezdve egy kupa jó asztali bor 46 kr. kapható egy kupás és egy iczés palackokban.

8—01

Karvázy Gyula

Főtér gróf Teleky-ház.

Minden betegnek erő és egészséges gyógyszer és költség nélkül: Revalesciére Du Barry.

Londonból. (84—208)

Bécs, 1. febr. 1871

Határtalan hála ön irántkényszerítő sorok irására. Négy hó óta borzasztó asthmában szenvedtem; senki nem tudott segíteni rajtam, míg egy barátom tanácsára önmag Revalesciérejéhez folyamodtam, mely bajomtól gyökeresen meggyógyított.

Báró Clarrow Bódog.

65.715. sz. bizonyítvány.

Páris, 11. april 1866.

Uram! Kimondhatatlanul szenvedő lényom sem emészteti, sem aludni nem tudott; az álmatlanság, gyengeség és idegzetes felundulás merőben leverte. Most jól érzem magam a Revalesciére csokoládétól, mely helyreállítá, jó étvágya és emésztése van, idegei csendesek, álma tüdő, husa szilárd, 8 vidám, a milyen már régen nem volt.

de Montlouis H.

72.418. sz. bizonyítvány.

Obergurig Bautzen mellett (Szászország.) 1869. jan. 17.

Valahányszor a Teremtőhöz imádkozom azon megbecsülhetlen jótéteményekért, melyeket a természet gyógyító elemében számunkra biztosított: mindannyiszor megemlékezem önről. Ön több év óta nem ismertem az egészséget, emésztésem mindig meg volt zavartva, s folytonosan gyomorhajommal és az elnyálkásodás ellen kellett küzdenem. E bajoktól a Revalesciére 14 nappal használtam teljesen megszabadított, s így smét hivatásomnak élhetek.

J. L. Sterner, néptanító.

Táplálékba levő a hús, a Revalesciére életemnek s gyermekeimnek 60-szer olcsóbb a gyógyszerénél.

1/2 fontos bádogszelvényben 1 frt. 50 kr., 1 font 2 frt 50 kr., 2 font 4 frt. 50 kr., 5 font 10 frt. 12 font 20 frt. 24 font 36 frt. Revalesciére csokoládé porban és táblákban 12 kr és 4 frt 50 kr. Revalesciére készített szelvényekben 2 frt 50 kr és 4 frt 50 kr. 24 csésére 2 frt 50 kr, 48 csésére 4 frt 50 kr. Porban 120 csésére 10 frt. 288 csésére 20 frt. 576 csésére 36 frt. Kapható Barry du Barry és társai által Bécsben, Wallfischgasse 8 sz. valamint minden városban jó gyógyszerésznél és tüzserárúsnál; a bécsi ház el is küldi minden irányba postai útánvát vagy utalvát a mellék.

Kolozsvárt: Binder Károlynál. B.-brezenben: Miklós István a „Kigyóhoz” eszméztet gyógyszerárban. Dunasídvárt: Nadhera Pálnál. Brassóban: Fabik Ede és Ikelisnál. Gyula-Fehérvárt: Mihelyes Zeigmond gyógy-szerésnél. Marosvásárhelyt: Fogarassy Demeternél. Pesten Török Józsefnél. Temesvárt: Quiriny Alajos és a városi yssertárban.

*) E rovat alatti közleményekért csupán a sajtóhatóság irányában vállalt felelősséget. Szerk.

Kincstári faraktár Tordán.

Fa-szegénynek, de nem hibáztunk, ha fátlannak is mondjuk a torda-aranyosi vidéket. A nagy tért körítő hegységek egyik emelkedettebb pontjáról szemlünk egy tekintettel felőlő a rónán elterülő, délről hegységekkel s dombokkal változó aranyos széklet, hangya szorgalmu néptől lakott, szépen rendezett falvaikkal. Hegyei és rónái kopárak, csakis déli oldalon fekvő községei határain tűnik fel egy egy kis oázis zöldellő erdő köpében, mely egy nagy uri park keretében vajmi könnyen megférne.

A honi föld ezen egyik legszebb panorámája képeiben elmerült szemlélőt, mint lázas borongás rázza fel merengéséből a gondolat: Vajjon e szép vidéken lakó nép a megelhetés kellékeinek egyik nélkülözhetetlen anyagát, az épület-, szerszám és tűzi fát, honnan, és mi áron szerzi meg.

A mint az Aranyos folyam havasi szűk medréből Várfalvánál a rónaföldre ér, balpartja hosszában emelkedő hegyeit nagy zöldszínű felleg alakjában vajjon mi borítja? az „Torda városának tíz ezer hold területen fekvő nagy erdősége. Ne gúnyolódjunk, nem erdősége, valódi néven erdőföldje. Tízezer hold erdő, nagy részben fa nélkül, a hajdan őris nagyságú tölgy és bükk csapások bozotos csiheressé aljasulva. Csak élvette hirdeti itt ott egy darab erdőfolt az idővel daczoló magános tölgy a régi díszet a régi dicsőséget, a könyvmű apák megbocsáthatatlan bünséges gazdálkodását. Ma egy inductív tölgy, mely számító böcs kezeléssel az ezer szűkségtől és soknem nagyon tisztességes nyomástól szorongatott városnak aranytermő bányája lehetne. A mostani ember nyomnak lett feladata, ezen birtoknak, bár nem csekély áldozattal jár, az erdőtervények szerinti kezelés gondozása által helyrehozni a mult hibáit s legalább a jövő kor számára ismét jövedelmezővé tenni a gondatlanul elfecsérelt kincset. Tízezer hold erdőbirtok mellett Torda városának köz és magán szükség fedezésére időt és pénzt elraboló fáradsággal kellett évtizedeken át a kellő fakészletet beszereznie.

Keletnek és keletészaknak fordulva, hasonlóan a szőlészől felvert tenger hullámhegyei s mélyedéseihez, a mezőség szomorú képe tárul fel, uttalan jársáival, kopár, kietlen hegyeivel s völgyeivel. Mitől fázik a nagy mezőség lakója, kérdetlen tudjuk. De mitől melegsik, honnan s mi áron építkezik, az legjobban az ő lelke tudja.

Szerencsésebb helyzetű nagy és kis birtokos kelleténél nagyobb erőfeszítéssel valahogy csak segít magán. De hát a nagy többséget tevő nép? Alacson szűk, egészségtelen házán, melyben számos családdal s aprómarháival összezúfolva lakik, több a sár mint a fa rozszant fedelén, több a füstös szalma, gyulékony nád és zsup, mint a szilárd biztos anyag: s melegsik az által, hogy fa hiányában tüzelő szerül használja a tőpöt, mit kizsárolt, kimerült földje javítására kellene fordítani, hogy mindennapi kenyerét megkereshesse.

Forduljunk Torda városnak nyugotról háttérképező, úgynevezett „erdőháti” felé. Erdőhátnak nevezik Tordamegyének a kolozvári főt, Jára vize, tordahasadéki és feleki hegylánc által határolt községei csoportját, melyek az új berendezés alapján egy két kivétellel a szt.-lászói szolgabírói járásbírói járásba lettek beosztva. Szegény vidék, mostoha éghajlattal, szűk határain, sovány talajjal. Jó karban tartott nagy kiterjedésű erdőségei szolgálták jövedelmező forrást, elláthatva azokból tűzi és épület fát Tordát és vidékét. A forradalom után ezen jövedelemforrás ijesztő mérvben kezdett csökkenni. A forradalommal felmerült communisticus irány táplálva és védelmezve a magyar birtokos osztály gyűlöletével saturált idegen hivatalnokok legiói által, itt is, mint az ország más részeiben az erdőbirtok megátadásában nyilvánult először s fékezni nem tudott vagy nem akart pusztításokra utat nyitva évtizedeken át alig helyrehozható romlásokat hagyott magán. Másfelől a magát tájékozni nem tudó közép és kisbirtokos osztály töke hiányában, legkönnyebben pénzre tevő erdőségeit becsátva áruba, mezőgazdasága folytatására legbiztosabb életökjéértől fosztotta meg magát. Féktelen szabadság és a körülmények kényszere különböző utakon egyenlő eredményt szültek, nevelték a faszegény vidék ebbeli szegénységét, évről évre emelve s csak nem elviselhetlen magasságra czigázva a faárakat.

Az alkotmányos aerával a vagyonbiztonság helyreállítván, erélyes intézkedések tettek az erdő pusztítások megállítására. A megye belátta, hogy a naponta érezhetőbbé vált faszűkségen segíteni egyelőre csak az által lehet, ha a nyugoti havasok lábán pusztuló roppant fakészletének leszállítására a régóta tervezett utvonatokat kiépítették. És már ma alig 6—7 év leforgása után — az utak nem léte, vagy járhatatlansága miatt elszigetelt havas — természetesen számító böcs gazdálkodás mellett, századokra tartható fagazdagaságával, derék és szilárd utvonatokkal van megnyitva, kereskedésnek, forgalomnak, délre Tordától Abrudbányáig, nyugatra Borétól a Jára vize mellett a kis-bányai havasok tornokataig, terjedő kényelmes útjaival.

Az új vonalok megnyitása enyhítette, de távolról sem elégítette ki a népes vidék és város faszűkségét. A tűzi és épületfa magas ára valamivel alább szállott, de egyfelől a bekövetkezett erdőszabályozás, urbéri illetmények elkülönítése, a nagy bir-

tosokos erdeibe véghez vitt önkényes gazdálkodás megcsorítása, másfelől a nagytávolsággal járó idősítés s költséges fuvarozások kivált a szegényebb néptől meg nem birható magasságba tartották a faárakat, míg a jelen évvel a királyi kincstár nagy mérvű faszállítását az Aranyos folyamon megkezdte, s az országba egyik legnagyobb tűzi őlfa és épületi anyag raktárát a Torda várostól szerződésileg átvett nagy berekben megnyitotta.

A századokon át hevert, mint holt töke, a topánfalvi kincstári uradalomhoz tartozó ezernyi ezer hold erdőség, lábán kivénülve, elkorhadva, használatlanul, a felügyelő személyzet fenntartására fordított költséget sem hozva ki, völgyi patakfolyóival Erdély egyik a faszállításra alkalmas folyama az Aranyosra irányulva. Senkinek se jutott eszébe az aranyosi vidék s a vele határos mezőség fátlanságával járó szűkség, kényelmetlenség, az e miatt szenvedett kár, egésségi, s hátramaradása közgazdasági tekintetben, s hogy ezen szűkségen segíteni első helyen a kormánynak lett volna kötelessége, a midőn a segély módjai és eszközei maga az ország, s a körülmények által voltak kezeibe adva.

A magyar kormánynak volt fantatva az elődek vétét vagy hanyag mulasztásait helyrehozni. Helyrehozni az által, hogy egy töke gyümölcsözővé tételével az államkincstárnak addig még soha sem élvezett jövedelemre nyújtassék kiállítás s egyszersmind közel 50,000 lelket számláló vidék egyik legérzékenyebb szűkségét tűzi és épületfa dolgában segítve legyen. Rövidebb idő alatt mint vártuk már ez év tavaszán egyik legnagyobb, de egyszersmind tetemes nehézségekkel járó fauszatási vállalat az Aranyos folyamán kezdetét vette.

Közel tíz ezer öt tízfia s roppant halmaza, a gyergyai havasokból szállítottai szokott fenyőfa gerendákkal mérkőzhető tujagerendáknak, lett az e végre előre lefoglalt és kimért tordai nagy berekbe elhelyezve. Állítólag a vállalkozási tervbe egy raktár bőlponjtján gőzerővel működő gyártelep építése is felvetett, az építkezési anyag feldolgozása végett, mely azután mint használatra kész anyag becsátatik áruba. Bár valosulna ezen annyira gyakorlati és körülmények leghelyesebb felfogásából merített tervezet!

De bár a kormány ezen közhasznú vállalkozása által egy nagy vidék legégetőbb szűkségén lesz, s akarjuk hinni, mikép rendre még teljesebb mérvben lesz segítve, el nem titkolható aggályaink vannak, s nem egyszer érezzük magunkat megzavallva azon leendő gondolatól, ha vajjon bir-e ezen vállalat a gazdálkodási böcs számítás, az életrevalóság azon feltételeivel, melyek a minden oldalú hasnoság és siker egyedüli biztosítékai? Vajjon a legkedvezőbb jelek alatt indulva meg, nem fog-e egy káros és szégyenletes fiascoba végződni? Vajjon elvégre a számla bevételi s kiadási egyenletei az ohajtott többlet helyett, téves számítások vagy nem eléggé correct eljárás következtében nem fognak-e várakozás ellen, oly kevesebbélet feltüntetni, mely a vállalat fenntartását kockáztassa, vagy épen lehetlenné tegye? s vajjon nem fogják-e még egygyel szaporítani azon vállalat számát, melyek elméletben a legszörzálhasogatóbb criticust is magasztgyenit, papíron arany hegyeket mutatnak, a gyakorlatban, a kivitelben pedig késő bánatot s fedezetlen deficitet teremnek?

Senki sincs, a ki nálunknál ez ügyben őszintébb elismeréssel viseltessék a kormány intenciói iránt; nem valamely ellenszenv, vagy ellenzéki viszony nyugtalanít, a vádaskodás s gyanúsítás árnyéka is távol van tőlünk; nekünk egyedül az ügyszereket dictálja jóindulatu sorainkat s részint a szemünk előtt levő tényekből, részint a munkálatok figyelemmel kísért menetéből merített saját tapasztalások, vagy hiteltel forrásból, vett felvilágosítások után elvont nézeteknek adunk a nyilvánosság terén kifejezést, előre kijelentve, hogy ha tévedünk s kisértetet látunk ott a hol nincsen, a tévedést a feltett ügy miatt követtük el, ha igazságot mondtunk s jól láttak szemünk, az elkövetett hiba maga idején orvosoltassék. Nagyobb csapás, nagyobb szerencsétlenség alig érhető-e ezen vidék lakosságát, mint ha ezen vállalat fennakadása, vagy meghiusulása által megújulának azon küzdelmek és veszteségek, melyeket a faszűkség miatt évtizedeken át szenvedett Torda városa és vidéke, önfentartása egéssége s mezőgazdasága hátrányára.

De vegyük sorba a tényeket s azokból merített aggodalmainkat.

BELFÖLD.

Fogarasi ügyek.

Fogarás, 1873. decz. 21.

Fogarás vidék iskolatanácsa folyó hó 16-án tartott ülésében, noha a tanács nagyrészen egyházi férfiakból áll, igen szép példáját adta a felekezeti obscurus érdekeken való fölülemelkedettség ek. Ugyanis a tanfelügyelő azon előterjesztésére, hogy a Fogarás városában levő öt különböző felekezeti iskola mindegyike ellen igen lényeges kifogások tehetők, némelyike pedig épen minden kritikán alfi áll; s hogy ez a körülmény nem csak a nevezett város mivelődési érdekeire hat felettébb károsan, sőt mint rossz példa nagy akadályára szolgál a vidéki iskolák fejlődésé-

nek is: egyhangulag elhatározta, hogy az illető egyházközségek előtté eléggé ismeretes anyagi helyzetéből k vetkeztetve teljesen czéltalan kormányi megintések mellőzésével, melyek 1—2 évet eredménytelen várakozásra rabolnának el, egyenesen felhívja a várost, hogy a népoktatási törvény 23 §-ának alapján a szükséges tanintézeteknek községi uton leendő előállítására iránt haladéktalanul intézkedjék.

Különböz az egész ülés, melyen a vidék területéről elköltözött Tamás volt főkapitány s az újonnan választott gör. kel. érsek ügyei körül foglalkozó Metian esperes kivételével a nagy hideg daczára a tagok teljes számmal (28-an) jelentek meg, a legnagyobb érdeklődés közt s a legszebb rendben folyt le. Csak a városi hatóságnak az iskolaügy érdekében kifejtett tevékenységére vonatkozó egy megjegyzés a fölött a nemzetiségi agitator Demusian s tanácsjegyző Pánczél Károly között fejlett ki némi mulékony harcz, mert Bordán gör. kat. lelkész azon követelésével, hogy az iskolatanács elő bárhonnán és kitől jövő iratok egyszersmind eredeti román szerkezetben is adassanak be az elnök azon egyszerű kijelentésére, hogy az iskolatanács, mint a törvényhatóság képviselő bizottmányának kifolyása, a kormányzati nyelv irányában a nemzetiségi törvényben foglalt jogokon kívül semmi névvel nevezendő különleges igényeket, nem találhat — annak egyes tagjai ellenben, ha egy vagy más, a vidék területén divatozó nyelvű felvilágosításra szorulnak, azt a tanács kebelében és az ő részéről is mindig megtalálják: a szó szoros értelmében egyedül maradt.

A nemzetiségi tulkapásoknak ide tett szelidülése egyedül a derék főkapitány Boér Kálmán érdeme, ki a legtapintatosabb, de egyszersmind komolyan férfias föllépésével, erélyes és következetesen föltünyszerű eljárásával leggyorsabb futásában megállította azon bajt, melyet a hamisan értelmezett nemzetiségi igényekre való tekintet czimén elhetetlen és hazafiatlan főtisztelt ide alkalmazása által a kormány évtizedekig előkészítgetett s mely már a teljes politcail és erkölcsi nihilismusig fajult volt. Nem akarok ellentmondani a történelmi tekintélyre vergődött graeca fides nulla fides axiomájának, de én egyénileg teljesen megnyugozom azon öröm öszinteségében mely a nép nagy tömegében nyilatkozik afelett, hogy a nemzetiség iránti szent kötelességek nevében föltötte zsarnokoskodó szerencse-vadászok zaklatásaitól megmenekültek.

Imitt-amott még tart a kétely az iránt, ha vajjon maradandó-e a kormánynak az új főkapitány által inaugurált politikája? de az előbbi állapotok visszaállítása iránti lármájuknak és ijesztgetéseiknek tulsága által az agitatorok hitele annyira megingott a Demusian regimennek csak a magára hagyatottság kényszerűségéből hódoltak a társadalmi rend és bízalom helyreállítása érdekében olyan erőteljes mozgalmat indítottak meg, hogy a nemzetiségi agitatorot itt már most minden illusio nélkül lejárnak lehet tekinteni. Nagy kár, hogy bűnnük ne mondjam, hogy a Boér által előidézett s felettébb gyors és nagy sikere által hasonló vállalatokra más körökben is kedvet kelteni igen alkalmas ezen üdvös hatásokkal a Thury működése sehoggy sem vád össze. Ő ugyanis a mint a sajtóban már többször fel volt panaszolva, a tényleg uralkodó pártoknak capitulált s ez által még nagyobb, még vehemensebb tevékenységre bátorította azon cliquet, mely a hazafias elemekterrorizálására építette uralkodását. Pedig ha a városi főispánok intézményeinek intencióit jól sejtem, annak legszebbike abban áll, hogy a provisoriumok demoralizáló hatása alatt a városok nyakára nőtt érdekpártok nyomása ellen a hazafias józanabb elemeknek nyújtson támaszt. Kijelentem, hogy nem vagyok ellensége sem a városi főispáni intézménynek, sem a Thury személyének. Azt sem írom alá, hogy Thury a párt érdeken kívül valami egyéb által ragadtatott olyan bugalomra a Máday-választásáért, de az bizonyos, hogy évvel nem használt annyit a köznek, mint a mennyit ártott a val, hogy a pensionatus osztrák tiszték csoportjával szövetségét daco-román cliquenek kezére játszotta a város igazgatását s pártokra tépte azon néhány lelkes hazafit, kik ember feletti erővel védtek és képviselték államiségünk eszméjét az itteni ellenséges elemek között. Mindezeket pedig csak azért említem föl, hogy a sapientis esse consilium mutare és unde vulnus inde medicina, fogjon kezét Boérri: s adja vissza azt a kedvet a fogarasi hazafiaknak, melyre szükségünk van arra, hogy missió-jokat hiven tovább fejlesszék.

Kelméri.

Baróth, 1873. d. cz. 24.

Tekintetes Szerkesztő ur!

A fővárosok is ez idő szerint szervezkednek; nem leendő tehát érdeketlen, ha vidéki életünknek is némely ez irányban való mozzanatairól pár vonásbar említést teszék.

Baróth m. város a közelebbi évtized alatt igen szép előhaladást tanusított sok tekintetben s a higgadt intézkedéseknek már is elvitázhatlan eredményei mutatkoznak.

Előszörban is megemlíteni kívánom azon példás rendet és oszlatlan egyetértést, mely idei decz. 15-én a városi ügyvéd megválasztásánál nyilvánult. Említett napot megelőzőleg ugyan is, pár nappal

képviselési közgyűlés hirdettétvén a tanácskozás tárgynak sorrendje városi képviselőink között szótosztottat. A tárgyak közt lehetne látni a városi ügyvédnek czélba vett megválasztását is. Feszült figyelmet keltett ugyan e választás, azonban nem kellett volt korteskedés, itatás és lélek vásárlás, mert a sorrend megtekintése után az az akarat rob bent el minden képviselő ajkán, hogy Kelemen Lajos legyen a város ügyvédje; s békővetkezvén a választás napja, képviselőink a városbáz termében szép számmal összegyűltek s egyakarattal felkiáltás útján megválasztották városi ügyvédnek Kelemen Lajos fiatal és szépkészültségű ügyvéd urat, ki egyszersmind S. Szent-György városának is tisztügyése.

Reméljük, hogy az ügyvéd ur is ép oly elszánt akarattal törekszik városunk ügyei előmozdítására, mint a milyennel megválasztatása történt.

Mánap egész birtokossági gyűlés tartott, melyen a szesz, bor, sör, vásár és szemét vám, vásárcédula s hus axis árvereztetett. E gyűlés is főbíró Szabó Bernád és jegyző Mórík Lajos tapintatos eljárásuk következtében a legszebb rendben folyt le. Szesz haszonbérlet lett ifj. Ágoston József o. é. 3202 fr 10 krral sör ugyan ő 266 frttal; vásárcédula ugyan ő 512; bor Szűcs József 1342 frt. 10 krral; hus, Takó Sándor 1200 ftal: vásár- szemétvám haszonbérlet Balázs István 765 frt. 10 krral. Ezekon kívül még több épület és raktár adatott ki 6—7 száz frton.

E számok összevetéséből láthatni, hogy városunk jövedelme a haszonbérlet, magtár s más épületekből 8 ezer osztrák forinton felül mery, mely — a 4—5 év előtti jövedelemmel összehasonlítva — elvitázhatatlanul kétszerezettnek mondható s városunk életrevalóságának kétségtelen jeleit tanusítja.

Sebes léptű haladásunkat látva, valaki önkénytelenül ezen kérdést tehetné fel: honnan magyarázható e rohamos emelkedés? ime, röviden azt is megmondom.

A legfőbbkok városunk természeti fekvésében keresendő, miután szép és természetileg gazdag Erdővidéknek központja; mindennemű kereskedelmi üzletei vannak miket igen nagy mérvben emel a közelebbi őszfolytán megnyitott „Száva Zachariás nagy raktára Brassóhól” mely nagy mennyiségű pénzt tart vissza az alig 5 órai távolságra eső Brassóhól, továbbá Fülében és magyar Hérmányban nagy kiterjedésű vasgyárak működnek; Baróth és Vargass határain pedig a jó hírből álló marosvásárhelyi kereskedelmi bank közénkatatásait pár száz emberrel má 1 és 1/2 év óta folytatja, s ma holnap a kőszénbányákat is megnyitván a pénzforgalomnak nagy lendületet adott és fog adni.

Tehát Baróth jelenleg 2 működő vasgyárral s ma holnap 2 terjedelmes kőszénbányával vétetvén körül, rendkívüli emelkedése legfőképpen természeti fekvésében keresendő, s ha belügyei is a jelenlegi tapintatos eljárással fognak intéztetni, szép kilátása van a jövőre, mely ouajtom hozzon mindnyájunk számára egyetértést és megelégedést!

Boldog új évet!!

Véczervári.

Nemzeti színház.

Deczember 25-ike normanap, melyen minden nyilvános mulatság és színházi előadás tiltva van.

Normanap: de hát mind csupa keresztények avagy csak katolikusok laknak-e Magyarországon? — körülbelől ezt a kérdést intézhetné magához annak a művezetőnek egyenlőségi érzete, ki a színházpokon ezt a szűnetet nem jelezte előre. Persze ő atheista. Neki nincs karácsonya, nincs normanapja.

És ime! a kolozvári dalkör nyakon csipte a mi atheista művezetőnk nonchalance-át és daczára annak, hogy az egész dalkör igazhívó keresztényekből áll: mégis elfoglalta az Ur születésének napját és a pogány istennőnek olyan szép áldozatot hozott, a milyen csak e naphoz és helyhez illik.

Különböz a műsorozat változatos bb is lehetett volna; de ha nem volt: annak, mint alább látni fogjuk, nem a rendezőség oka.

A két részre osztott estélyből az érdek központja természetesen a műkedvelők „Köszörszületlen gyémánt”-jára esett.

Művet kedvelni és a művet jól előadni: nem egyféle dolog; s a mely gyémánt köszörszületlen: nem következik; hogy köszörszületlen is volna.

Ez apró megjegyzések azonban isten ments, hogy a műkedvelőkre vonatkozzanak. Nem. Csak ugy en passant jutottak eszembe, habár, meg lehet, találnának is ide.

Egyébiránt a meglehetősen őrös kik vigjáték, mely egyes egyedül a „köszörszületlen gyémánt” (Lucza: K. Papp Miklósné urassz.) kedvéért van írva, kerekded összevágó előadást nyert a műkedvelők kezei között, kiknek mindegyike ugy tudta a szerepét, mint a miatyáinkat és még sem sült bele. Tudvalevőleg abba szokott némelyember leginkább belesülni, a mit legjobban tud.

Hanem persze, az egyenlők között is vannak elsősk: s habár a kritika előtt a műkedvelők teljesen egyenranguk, még sem tehetem, hogy recensióm nivellirozássá fajuljon.

K. Papp Miklósné foglalta el az első helyet az egyenlők között: a természet egyszerű mesterké-

FUCHS E. és KOHNER, képviselők.

(511)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Középső Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Figyelemre
méltó!

Wheeler & Wilson.

Voltam tisztelettel tudatom a n. érdemű közönséggel, hogy az új-yorki SINGER, WHEELER és WILSON varró-gép társulatokkal oly egyezményre léptem, mely szerint gyártmányait

Kolozsvárt csak is egyedül én általam

hozhatják forgalomba.

Raktáromban csak is eredeti új-yorki Singer, Wheeler és Wilson-féle varró-gépek találhatók, melyek családi használatra, elvitáztatlanul a legcélszerűbb s minden másféle varró-gépek között a mult bécsi világkiállításán felülmúlhat lannak találtak, mi okot is adott más kisebb gyáraknak ily nevezetű gépeket utánozni, melyek varró munkaképességben, még kevésbé tartósságban a versenyt nem állhatják ki, erre azt kötelességemnek tartom a tisztelt vásárolni kívánó közönséget óvásul a megcsalástól figyelmestetni.

Minden tölem vásárolt gépet jótállok, és annak eredetiségét okmányilag bebizonyítani mindég kész vagyok.

Nem különben találtak raktáromon szabó, cipész, nyerges üzlethez kellő valódi Singer, Howe, Anger, Circular-Elastic varró-gépek részlet fizetés és ingyen tanítás mellett.

Raktár bel magyarutca 15 sz. az unitárius templom át-ellenében, hol varró géphez való olaj és mindenfajta tők találhatók.

SZILLY ALAJOS.

(333)

ALLENBERG LÁZÁR

tudakozó-, közvetítő-, bizományi- és nemzeti
HORDÁR-INTÉZETÉBEN

Kolozsvárt

Kerestetnek:

Egy jégverem hasznosbérbe.
8000 frt. két házra, prima loco betáblázásra.
Egy nagy bolt, a piacszorón.
Kisebb és nagyobb jószágok hasznosbérbe.
Házakat, bel- és külvárosban megvenni.
Nagyobb, kisebb lakások.
Kolozsvári takarékpénztári részvények.
Egy nagy vendég-fogadó, bérbe kívenni helyt.
1500 frt. kölcsönbe, kamatba kap az illető szállást, mely 2 szoba és konyhából áll.

Találtatnak:

1862-beli aszuszölő bor.
Zsákok kölesbe, darabja 7 napra 2 kr., nagyobb mennyiségűnél olcsóbb, Allenberg Lázárnál.
Egy szép telek, kül-monostortézában eladó.
Nevelő- és nevelőné, tudnak: magyar, német, francia nyelvet és zongorát.
Több-féle szállások, kiadók.
Gazdatisztok, ipások, házmesterek és inasok.
Egy jó gazdatiszt jó bizo. yiványai.
Jószágok, hasznosbérbe kiadók.
Szakácsok, dajkák, szobaleányok és szolgálók.
Pénz, váltóra.
Egy jó kertész.

Tisztelettel kérem a t. cz. közönséget, iparos, háztulajdonos, földbirtokos és bérlő urakat, hogy minden ügyben, ugymint: hasznosbér, pénzkölcsön, kiadó lakás, cseléd- és munkások szerzése, cserék, eladás és vevések, stb.-ben irodámat megkeresni sziveskedjenek. (Hidutca, Akoncz-ház.)

(260)

Mellszörp.

Háziszer

nem gyógyszer,

mely ártalmatlan, de a mell szerveket felüdítő s gyógyító növényekből áll. Ismeretes már 20 éven felül **mindenkinek** meghűlés sat. sat. által okozott **nyak- és mellfájdalmak** elleni jótévő gyógyító erőiről. Az 1867-diki párisi világkiállításán **jutalmat nyert.** Kapható: Valódi minőségben Kolozsvárt **Binder Károly** Szeletháromsághoz címzett gyógyszerüzletében belmonostortéza a R. dote során.

(481)

Karácsonyi és új-évi ajándékok.

Alólt ajánlja a n. érd. közönségnek jól berendezett és a legnagyobb csinnal kiállított **bécsi és külföldi arany- és ezüst** ékszer áruinak dús raktárát legjutányosabb áron.

(régi ékszereket megvesz és becserél.)

(Óvásul.) Raktáromban minden egyes tárgy valódisága a magy kir. tisztelettel:

NAGY JÓZSEF,

arany- és ezüstműves Kolozsvárt fűtér 9. szám br. Józsiha ház.

(488)

HUSZNIK JÁNOS órás,

bel-monostortéza 15. sz. a. a Binder-féle gyógyszerár mellett Kolozsvárt.

Midőa a n. é. közönségnek a legjobban átvizsgált és szabályozott **arany- és ezüst zsebóráimat**, mint a legszebb

karácsoni és új-évi ajándékot

tisztelettel ajánlom, bátorodom egyszersmind jelenteni, hogy a bécsi kiállításra tett utazásom alkalmával sikerült a **legelső bécsi ingaóra-gyártól**

az **egyedüli gyári raktárt egész Erdélyre** megnyernem és hogy ezen órákat a bécsi **gyári áron árulom.**

Egyszersmind bátorodom a n. é. közönség figyelmét **fekete-erdői főraktáromra felhívni.**

Ezüst henger órák 4 rubint kövel	8-12 frtig	Arany női henge: órák	20-30 frtig
" " " ruganvos	10-14 "	" " " zománcozott	26-40 "
" " " aranyzott kerettel	10-15 "	" " " gyémánt kövekkel	35-48 "
" " " kettős fedéllel	12-18 "	" " " és kristály üveggel	36-50 "
" " " kristály üveggel	11-17 "	" " " kettős fedéllel	38-50 "
" chronometer órák	11-17 "	" " " és zománcozva	46-65 "
" " " kristály üveggel	10-18 "	" " " zománcozva	48-75 "
" " " kettős fedéllel	10-20 "	Arany férfi horgony órák	34-45 "
" horgony órák 15 rubint kövel	14-20 "	" " " kristály üveggel	38-50 "
" " " finomabb ezüst fedéllel	15-24 "	" " " kettős fedéllel	52-75 "
" " " kristály üveggel	15-26 "	" " " " és	58-90 "
" " " ruganyos kettős fedéllel	15-24 "	Arany férfi remontoir órák 70, 75, 80, 90, 100 forintig.	
" " " kettős fedéllel és kristály üveggel	15-26 "	Arany férfi remontoir órák kettős fedéllel 90, 95, 100, 200 ftig.	
Ezüst horgony remontoir órák	17-19 "	Arany női remontoir órák 50, 60, 70, 80, 90 forintig.	
" " " kristály üveggel	22-34 "	Arany női remontoir órák kettős fedéllel zománcozva, 90, 100, 150 forintig.	
" " " kettős fedéllel és kristály üveggel	25-40 "	Arany valódi angol chronometer	230-500 frtig

Vadász és dolgozó remontoir órák talmi arany 13, 20 forintig.
Valódi francia gyártású serkentő órák 5, 6, 7 forintig.
Hasonló órák bronz állványban 10, 12, 20 forintig.

Minden itt elősorolt órák egészen újak a legfinomabb 18 karatos aranyból és 13 próbás ezüsből készülvék, (a bécsi ténjelző hivatalból megbélyegezve) **első minőségűek**, ennél fogva az oly sokszor hirdetett elviselt és újból kicsiszolt órákkal egyáltalában össze nem tévesztendők.

Mindenemű réam bizott javításokra különös gondot fordítok, gyorsan és olcsó árban teljesítek, és ugy ezekért, mint az új órákért elvállalok **két évi jótállást.**

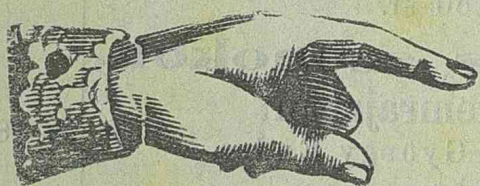
Órásoznak és órákereskedőknek nagyban vásárlásnál százalékok engedek.

Használt órák előnyös árk mellett cseréltetnek be és minden szakmámba vágó becses megrendeléseket azonnal teljesítek.

Teljes tisztelettel:

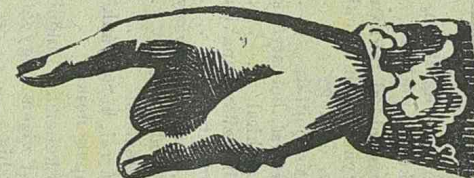
HUSZNIK JÁNOS.

(492)

ÚJ-ÉVRE!!

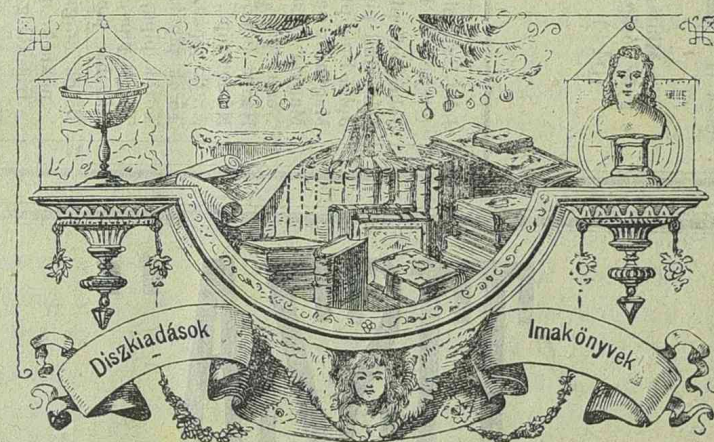
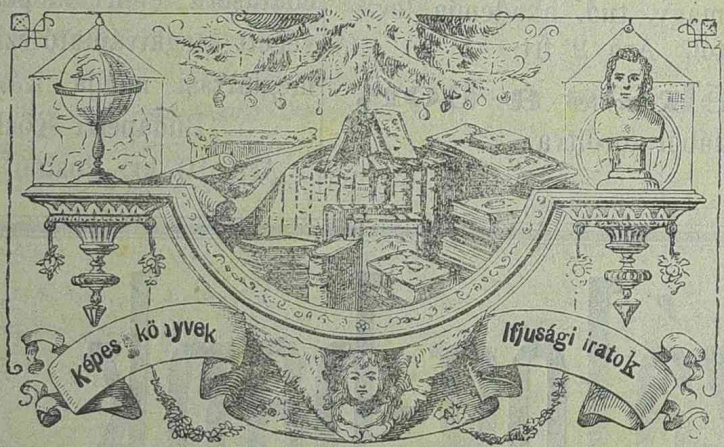
(8-*)

STEIN JÁNOS

könyv- és zenemű-kereskedése

Kolozsvárt

Ajánlja választékos raktárát ajándékoknak alkalmas könyvekből magyar, német, angol, franczia, olasz sat. nyelven. Ifjusági iratok, képeskönyvek, diszkiadások, képes diszművek, gyémánt-kiadások, ima- és ájtatosági könyvek, zeneművek, **naptárak** sat. sat. legnagyobb választékban és jutányos áron.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdász hettível Kolozsvárt.

Mai számunkhoz félv melléklet van csatolva.